

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การค้นคว้าแบบอิสระในหัวข้อเรื่อง การใช้กฎหมายและเทศบัญญัติในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในครั้งนี้ ได้ผลการศึกษารูปเป็นประเด็นได้ ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร

การศึกษานี้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรเจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 20 คน จากการศึกษาได้ผลข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มประชากร ดังแสดงในตารางที่ 1 – 3

ตารางที่ 1 เพศของกลุ่มประชากร

เพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชาย	81	67.5
หญิง	39	32.5
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 1 แสดงถึงเพศของกลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 120 ราย จำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 81 ราย หรือร้อยละ 67.5 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด ที่เหลือ 39 ราย เท่ากับร้อยละ 32.5 เป็นเพศหญิง

ตารางที่ 2 กลุ่มอายุของกลุ่มประชากร

กลุ่มอายุ (ปี)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 31 ปี	22	18.3
31 – 40 ปี	61	50.8
41 – 50 ปี	25	20.8
51 – 60 ปี	11	9.2
ไม่ระบุ/ไม่ตอบ	1	0.8
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 2 แสดงถึงอายุของกลุ่มประชากร พบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมาพบว่ามีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีจำนวน 25 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 20.8 ส่วนกลุ่มที่เหลือมีอายุต่ำกว่า 31 ปี และ 51 – 60 ปี พบว่ามีจำนวน 22 และ 11 ราย หรือร้อยละ 18.3 และ 9.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ระดับการศึกษาของกลุ่มประชากร

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ปวช. – ปวส.	30	25.0
ปริญญาตรี	72	60.0
ปริญญาโท	11	9.2
อื่น ๆ	7	5.8
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 3 แสดงถึงระดับการศึกษาของกลุ่มประชากร จะเห็นว่ากระจายในระดับต่าง ๆ กันตั้งแต่ ปวช. จนถึงปริญญาโท แต่ระดับการศึกษาของกลุ่มประชากรที่พบมากที่สุดได้แก่ ปริญญาตรี มีจำนวนถึง 72 ราย หรือร้อยละ 60.0 รองลงมาคือ ปวช. – ปวส. และ ระดับปริญญาโท ซึ่งมีจำนวนผู้จบการศึกษาในระดับนี้จำนวน 30 และ 11 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 25.0 และ 9.2 ตามลำดับ

4.2 กระบวนการบังคับใช้กฎหมาย

เกี่ยวกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายและเทศบัญญัติโดยเจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 4 – 14

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเกี่ยวกับการให้ประชาชนมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าบำบัดมูลฝอยกรณีที่ เป็นผู้ก่อให้เกิดความสกปรกในเขตเทศบาล อันเป็นไปตามหลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย”

ความคิดเห็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เห็นด้วย	107	89.2
ไม่เห็นด้วย	13	10.8
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 4 แสดงถึงความคิดเห็นของกลุ่มประชากร เกี่ยวกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย ที่ให้ประชาชนมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าบำบัดขยะ กรณีที่เป็นผู้ก่อให้เกิดความสกปรกในเขตเทศบาล อันเป็นไปตามหลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ คือ 107 ราย หรือร้อยละ 89.2 เห็นด้วยกับกระบวนการนี้ ส่วนที่ไม่เห็นด้วย พบว่ามีเพียง 13 ราย เท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 10.8

การที่กลุ่มประชากรเกือบทั้งหมดเห็นด้วยกับกระบวนการนี้ เนื่องจากมีข้อเสนอแนะให้ใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเข้มงวด จริงจัง กับผู้ฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎหมาย โดยใช้มาตรการทางการปกครอง ได้แก่ การจับกุม ลงโทษ มีระวางโทษปรับอย่างหนัก ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความเกรงกลัวกฎหมายมากขึ้น และไม่กล้ากระทำความผิดกฎหมายอีกต่อไป จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าวิธีการที่กลุ่มประชากรเกือบทั้งหมดเห็นด้วยนี้ เป็นวิธีการแก้ไขสภาพปัญหาที่ปลายเหตุ มิได้แก้ที่ต้นเหตุ ดังนั้นจึงยังไม่สามารถระงับปัญหาอย่างถาวรแท้จริงได้

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเกี่ยวกับประชาชนมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าเสียหายแก่เทศบาล กรณีที่ทำให้สาธารณสมบัติของเทศบาลได้รับความเสียหาย หรือถูกทำลายไป

ความคิดเห็น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เห็นด้วย	120	100.0
ไม่เห็นด้วย	0	0.0
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 5 แสดงถึงความเห็นของกลุ่มประชากรเกี่ยวกับประชาชนมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าเสียหายแก่เทศบาล กรณีที่ทำให้สาธารณสมบัติของเทศบาลได้รับความเสียหาย หรือถูกทำลายไป จะเห็นว่า กลุ่มประชากรทั้งหมด เห็นด้วยกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายในด้านนี้

จึงเห็นได้ว่า สาธารณสมบัติ ถือเป็นสมบัติของเทศบาล ที่ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการเป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นสมบัติของแผ่นดิน ที่เทศบาลได้จัดซื้อจัดหามาด้วยเงินงบประมาณที่ได้จากภาษีอากรของประชาชน ดังนั้นเมื่อมีผู้ทำลายหรือทำให้สาธารณสมบัติได้รับความเสียหาย จึงสมควรได้รับการจับกุม ลงโทษ ให้ชดเชยค่าเสียหายที่ได้กระทำลงไป แต่การลงโทษในลักษณะเช่นนี้ เป็นวิธีการตอบโต้ผู้กระทำผิด แบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน เพื่อหวังผลในด้านให้ผู้กระทำผิดเกิดความเจ็บทรมาน และให้เกรงกลัวกฎหมาย มากกว่ามุ่งเน้นให้เกิดความสำนึก ความรัก และหวงแหนสาธารณสมบัติ ฉะนั้น การที่ใช้มาตรการนี้โดยลำพังย่อมไม่บังเกิดผล โดยเฉพาะในการพิทักษ์รักษาสภาพแวดล้อม และสาธารณสมบัติของเทศบาลอย่างยั่งยืนได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้มาตรการด้านการปลูกสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการพิทักษ์รักษาสภาพแวดล้อมและสาธารณสมบัติควบคู่ไปด้วย

ตารางที่ 6 เหตุผลของกลุ่มประชากรถึงสาเหตุที่การใช้มาตรการลงโทษตามกฎหมายในเรื่องการทิ้งมูลฝอยในที่สาธารณะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

เหตุผล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการรับผลประโยชน์จากผู้กระทำผิด และกฎหมายไม่เคร่งครัด	75	62.5
ที่รองรับมูลฝอยตามสถานที่สาธารณะมีไม่เพียงพอ	21	17.5
การเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว	16	13.3
อื่น ๆ	8	6.7
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 6 ในด้านเหตุผลของกลุ่มประชากรถึงสาเหตุที่การใช้มาตรการลงโทษตามกฎหมาย ในเรื่องการทิ้งมูลฝอยในที่สาธารณะไม่ได้ผลเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบมีส่วนเกี่ยวข้องและรับผลประโยชน์จากผู้กระทำผิด และกฎหมายไม่เคร่งครัด มีจำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาคือ เนื่องจากที่รองรับมูลฝอยตามสถานที่สาธารณะมีไม่เพียงพอ และการเพิ่มประชากรเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีจำนวน 21 และ 16 ราย หรือร้อยละ 17.5 และ 13.3 ตามลำดับ แต่มีกลุ่มประชากรเพียง 8 ราย เท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 6.7 ที่ให้เหตุผลเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น อาทิเช่น กำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ เป็นต้น

จากสภาพข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่เสมอ ก็คือ ในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนหรือกระทำกฎหมาย และถูกเจ้าหน้าที่จับกุมและระวางโทษเปรียบเทียบปรับ ผู้กระทำผิดมักกล่าวอ้างเป็นประจำว่า มีฐานะยากจน และขอร้องพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีความเห็นใจด้วย โดยมีได้คำหนึ่งว่าการกระทำผิดของตนมีความผิดรุนแรงมากน้อยเพียงใด ดังนั้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งเปรียบเทียบปรับ ก็กระทำด้วยความยากลำบาก และเสียเวลา ในบางกรณี เมื่อมีการว่ากล่าวตักเตือนผู้กระทำผิดและจะจับกุมเพื่อลงโทษปรับ ผู้กระทำผิดส่วนหนึ่งก็หาทางออกด้วยการพูดจาหวานล่อม และให้เงินให้แก่เจ้าหน้าที่ แต่ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่มักปฏิเสธเพราะเป็นการผิดระเบียบวินัยอย่างรุนแรง และบางครั้งก็จำเป็นต้องปล่อยหรือไม่เอาผิดกับผู้กระทำผิด เนื่องจากมีความลำบากใจ ทั้งนี้เพราะผู้กระทำผิดบางรายได้กล่าวขบถบุคคลขึ้นมาเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่รู้สึกเกรงใจ เพื่อจะไม่ได้เอาผิดกับตน ส่วนเหตุผลประการต่อมาคือ ที่รองรับมูลฝอยตามสถานที่สาธารณะมีไม่เพียงพอ และการเพิ่มประชากรเป็นไปอย่างรวดเร็ว

เป็นที่สังเกตได้ว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่ มอง สาเหตุการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ได้ผลเท่าที่ควรในแง่ของการบังคับใช้เพื่อให้เป็นไปตามตัวบทกฎหมาย และมองสภาพปัญหาที่ปลายเหตุ แต่ความเป็นจริงที่ปรากฏคือ สาเหตุของการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ได้ผลเท่าที่ควร มาจากการที่บุคคลไม่

เห็นความสำคัญตามหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมาย ดังความในมาตรา 67 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดไว้ว่า “บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย”

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเกี่ยวกับสาเหตุที่สถิติผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย และเทศบัญญัติมีจำนวนลดลง

เหตุผล	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่	43	35.8
มาตรการการลงโทษทางกฎหมายรุนแรงขึ้น	39	32.5
ประชาชนให้ความร่วมมือมากขึ้น	38	31.7
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 7 แสดงถึงความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเกี่ยวกับสาเหตุที่สถิติผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย และเทศบัญญัติมีจำนวนลดลง พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ คือจำนวน 43 ราย หรือร้อยละ 35.8 มีความเห็นว่าเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่มีความเข้มงวดมากขึ้น รองลงมาเห็นว่ามาตรการลงโทษทางกฎหมายรุนแรงขึ้น ขณะเดียวกันประชาชนก็ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติมากขึ้น มีจำนวน 39 และ 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.5 และ 31.7 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว จึงเป็นที่น่าสังเกตได้ว่า การฝ่าฝืนกฎหมายและเทศบัญญัติ น่าจะมีจำนวนลดลงอย่างมาก ถ้ามุ่งเน้นให้ประชาชนมีจิตสำนึกถึงการรักษาความสะอาด เนื่องจากจิตสำนึกหรือความตระหนักของบุคคลจะสะท้อนออกมาในรูปของพฤติกรรม ดังนั้น ถ้าประชาชนได้ตระหนักถึงคุณค่าของการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองแล้ว ปัญหาด้านนี้ก็จะลดลง ซึ่งเป็นมาตรการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ ในขณะเดียวกันถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่มีการสอดส่อง ดูแล เพิ่มความเข้มงวดมากขึ้นควบคู่ไปพร้อมกัน ขณะเดียวกันก็มีการปรับปรุงกฎหมายและเทศบัญญัติในด้านบทลงโทษให้รุนแรงขึ้น ก็น่าจะสถิติผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย และเทศบัญญัติมีจำนวนลดลง

แต่อย่างไรก็ตาม การให้ความร่วมมือของประชาชน ในการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง น่าจะเป็นสาเหตุหลัก โดยตรงที่ทำให้สถิติจำนวนผู้ฝ่าฝืนกฎหมายและเทศบัญญัติลดลง

ตารางที่ 8 การบังคับใช้กฎหมายและเทศบัญญัติในเขตเทศบาล ที่กลุ่มประชากรมีความเห็นว่ามี ความรุนแรงมากที่สุด

เรื่อง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เรื่องมุลฝอยและปฏิภูถ	67	55.8
เรื่องศลปกรรม โบรมณศถานถูททำถาย	26	21.7
เรื่องอากศเสย	15	12.5
เรื่องน้เสย	12	10.0
รวม	120	100.0

จกตารางที่ 8 แสดงถงเรื่องการบงคบใช้กฎหมายและเทศบัญญัติในเขตเทศบาล ที่กลุ่มประชากรมีความเห็นว่ามี ความรุนแรงมากที่สุด พบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ จำนวน 67 ราย คลคเป็น ร้อยละ 55.8 เห็นว่าได้แก่ การบงคบใช้ในเรื่องมุลฝอยและปฏิภูถ รองลงมาคือ เรื่องศลปกรรม โบรมณศถานถูททำถาย มีจำนวน 26 ราย คลคเป็นร้อยละ 21.7 ส่วนกลุ่มที่เห็นว่ามีได้แก่ การบงคบใช้ในเรื่อง อากศเสย และน้เสย มีจำนวน 15 และ 12 ราย เทำนั้น คลคเป็นร้อยละ 12.5 และ 10.0 ตามลำดับ

จกสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏในชีวิตประจำวัน จะเห็นว่ามีแต่ละวันประชาชนส่วนใหญ มักเกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับการสร้างและทงซยะ ตลอดจนถงปฏิภูถมุลฝอยออกสู่ถงแวดลอมอยู่เป็น ประจำและเป็นเรื่องใกล้ตัว ซึ่งอาจพลั้งผลอกระทำผิดได้ถงย เมื่อกระทำผิดและถูกลงโทษ ประชาชน ท้ไปจึงเห็นว่าเป็นเรื่องรุนแรง ขณะที่มีการบงคบใช้กฎหมายเกี่ยวกับอากศเสย น้เสย มักเกิดโรงงาน เป็นส่วนใหญ

ตารางที่ 9 มาตรการบงคบใช้กฎหมายของกลุ่มประชากรในด้านการรักษาความสะอาด

มาตรการบงคบใช้กฎหมาย	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มาตรการในเชิงป้องกัน	74	74.0
มาตรการในเชิงบงคบ	69	69.0
มาตรการในเชิงควบคุม	66	66.0

จกตารางที่ 9 แสดงถงมาตรการบงคบใช้กฎหมายของกลุ่มประชากร เกี่ยวกับการรักษา ความสะอาดของบ้านเมือง พบว่า กลุ่มประชากรเลือกใช้มาตรการในเชิงป้องกันในการจัดการด้านการ รักษาความสะอาดของบ้านเมือง มีจำนวน 74 ราย คลคเป็นร้อยละ 74.0 รองลงมาคือ มาตรการในเชิง บงคบ และมาตรการในเชิงควบคุม โดยมีจำนวนใกล้เคียงกันคือ 69 และ 66 ราย หรือคลคเป็นร้อยละ

69.0 และ 66.0 ตามลำดับ

จากข้อมูลข้างต้น จะสังเกตได้ว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นที่จะเลือกใช้มาตรการในเชิงป้องกันในการจัดการด้านการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ซึ่งเป็นมาตรการเชิงรุก มากกว่าการใช้มาตรการเชิงบังคับ ซึ่งจะทำให้เกิดผลในการบังคับใช้ในระยะต่อไป เนื่องมาตรการเชิงป้องกันดังกล่าวมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความสำนึกและตระหนัก ในด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งทั้งหมดเห็นด้วยกับการใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเข้มงวด จริงจังกับผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย และเห็นด้วยที่จะให้ประชาชนมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าเสียหายแก่เทศบาล กรณีที่ทำให้สาธารณะสมบัติของเทศบาลได้รับความเสียหาย หรือถูกทำลายไปโดยเน้นไปที่การใช้มาตรการจับกุม ลงโทษ โดยให้มีระวางโทษปรับอย่างหนัก เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนมีความเกรงกลัวกฎหมายมากขึ้น และไม่กล้ากระทำความผิดกฎหมายอีกต่อไป (ตารางที่ 4-5) ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการแก้ไขสภาพปัญหาที่ปลายเหตุ มิได้แก้ที่ต้นเหตุ ดังนั้นจึงย่อมไม่สามารถระงับปัญหาอย่างถาวรแท้จริงได้

ตารางที่ 10 การดำเนินการในแต่ละมาตรการของกลุ่มประชากร ด้านการรักษาความสะอาด

การดำเนินการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มาตรการบังคับใช้กฎหมายในเชิงป้องกัน		
- จัดตั้งถังรองรับมูลฝอยให้เพียงพอกับความต้องการ	66	66.0
- การพูดคุย เรียกประชุมชี้แจง เพื่อขอความร่วมมือ	51	51.0
- รณรงค์ส่งเสริมประชาชนให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบ้านเรือนและชุมชนของตน	48	48.0
มาตรการบังคับใช้กฎหมายในเชิงบังคับ		
- จับกุม ลงโทษ โดยการเปรียบเทียบปรับ	77	77.0
- ทำหนังสือแจ้งเตือน/ตักเตือนเพื่อให้ปฏิบัติตาม	52	52.0
- ลงโทษให้เจ้าของสถานที่ทำความสะอาดโดยทันที	23	23.0
มาตรการบังคับใช้กฎหมายในเชิงควบคุม		
- ออกตรวจตราพื้นที่ด้วยตนเองอยู่เสมอ และเมื่อได้รับแจ้งหรือการร้องเรียนจากประชาชน	38	38.0
- ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้รับเหมาก่อสร้าง ให้ติดตั้งตาข่ายป้องกันวัสดุตกหล่นและติดตั้งปล่องทิ้งเศษวัสดุเพื่อป้องกันฝุ่นละออง	8	8.0

จากตารางที่ 10 แสดงถึงการดำเนินการในแต่ละมาตรการของกลุ่มประชากร ในด้านการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง จะเห็นว่า ในส่วนของมาตรการบังคับใช้กฎหมายในเชิงป้องกัน กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ได้ดำเนินการจัดตั้งถังรองรับมูลฝอยในแขวงพื้นที่รับผิดชอบของตนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและเพียงพอกับความต้องการของประชาชน มีจำนวนถึง 66 ราย หรือร้อยละ 66.0 รองลงมาได้ดำเนินการพบปะพูดคุยกับประชาชนในพื้นที่ และเรียกประชุมชี้แจง เพื่อขอความร่วมมือในการรักษาความสะอาดในบริเวณที่อยู่อาศัยและที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะที่ติดกับที่อยู่อาศัยของตน มีจำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.0 นอกจากนี้ ยังได้รณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบ้านเรือนและชุมชนของตน จำนวน 48 ราย หรือร้อยละ 48.0

สำหรับการดำเนินงานตามมาตรการบังคับใช้กฎหมายในเชิงบังคับ พบว่า ส่วนใหญ่จะใช้วิธีลงโทษผู้ฝ่าฝืนหรือกระทำผิดด้านการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง โดยการจับและเปรียบเทียบปรับ มีจำนวนสูงถึง 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.0 รองลงมาคือ ทำหนังสือแจ้งเตือนหรือตักเตือนให้ผู้ประกอบการในพื้นที่รับผิดชอบ ปรับปรุงบริเวณหน้าร้านและสถานที่มิให้สกปรกกรงรัง จำนวน 52 ราย หรือร้อยละ 52.0 นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ จำนวน 23 ราย หรือร้อยละ 23.0 ยังได้ดำเนินการลงโทษด้วยการให้เจ้าของสถานที่ทำความสะอาดสถานที่ของตนโดยทันที

สำหรับการดำเนินการในเชิงควบคุมพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่คือจำนวน 38 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 38.0 ใช้วิธีออกตรวจตราพื้นที่ด้วยตนเองเป็นประจำอยู่เสมอ และทุกครั้งที่ได้รับแจ้งหรือคำร้องเรียนจากประชาชน รองลงมาคือ ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้รับเหมาก่อสร้าง ให้ติดตั้งตาข่ายป้องกันวัสดุตกหล่นจากที่สูง และให้ติดตั้งปล่องทิ้งเศษวัสดุเพื่อป้องกันฝุ่นละอองฟุ้งกระจายเป็นที่รบกวนผู้อยู่อาศัยข้างเคียง จำนวน 8 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 8.0

จากผลการศึกษาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การดำเนินการมาตรการทางกฎหมายของกลุ่มประชากร จะมีลักษณะผสมผสาน มีได้ดำเนินการในมาตรการใดมาตรการหนึ่งเพียงลำพัง ตัวอย่างเช่น การดำเนินการในเชิงป้องกัน นอกจากจะจัดตั้งถังรองรับขยะมูลฝอยในพื้นที่ให้มากขึ้น โดยประสานความร่วมมือไปยังหน่วยเก็บขนขยะเพื่อให้สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ครอบคลุมทั่วถึงมากขึ้น ขณะเดียวกันก็รณรงค์ส่งเสริม ให้ความรู้ความเข้าใจ โดยการเรียกประชุมชี้แจงแก่ประชาชน ให้ร่วมมือกันรักษาความสะอาด เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่จะได้ดำเนินการตามมาตรการบังคับใช้กฎหมายทั้งในเชิงบังคับ ในเชิงควบคุม และเชิงป้องกันแล้วก็ตาม แต่ก็เป็นที่สังเกตได้ว่ายังมีจำนวนค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการในเชิงป้องกันและเชิงควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลข้างต้นที่พบว่า ส่วนใหญ่ก็เน้นไปในเชิงบังคับ มากกว่าเชิงป้องกันและควบคุมเช่นกัน

ตารางที่ 11 มาตรการที่กลุ่มประชากรเห็นว่าควรนำมาใช้ ในกรณีโรงงานปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ
สาธารณะ

มาตรการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ออกคำสั่งห้ามการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย	43	35.8
จับกุม ลงโทษจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ	37	30.8
ให้จ่ายค่าทดแทนที่เหมาะสมและเพียงพอกับความเสียหาย	16	13.3
การพูดคุย เรียกประชุมชี้แจง ขอร้อง หรือขอความร่วมมือ	12	10.0
บังคับให้เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมการสร้างมลพิษ	12	10.0
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 11 ในด้านมาตรการที่กลุ่มประชากรเห็นว่าควรนำมาใช้ ในกรณีโรงงานปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ทำให้เกิดความสกปรก น่าเสีย และส่งกลิ่นเหม็น ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนรำคาญ บางรายอาจเจ็บป่วย และไม่สามารถใช้น้ำเพื่ออุปโภคได้นั้น มีมาตรการหลายอย่างมาบังคับใช้แตกต่างกัน ทั้งนี้ประชากรส่วนใหญ่ จำนวน 43 ราย หรือร้อยละ 35.8 เห็นว่าควรใช้มาตรการออกคำสั่งห้ามการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย รองลงมาจำนวน 37 ราย หรือร้อยละ 30.8 เห็นว่าควรใช้วิธีจับกุม ลงโทษจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าควรใช้มาตรการให้จ่ายค่าทดแทนที่เหมาะสมและเพียงพอกับความเสียหาย มีจำนวน 16 ราย หรือร้อยละ 13.3 ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าควรใช้วิธีพูดคุย หรือเรียกประชุมเพื่อชี้แจง ขอร้อง หรือขอความร่วมมือ ตลอดจนนำมาตรการบังคับให้เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมการสร้างมลพิษ มีเพียงกลุ่มละ 12 ราย เท่านั้น หรือร้อยละ 10.0 เท่ากัน

จากข้อมูลข้างต้นกล่าวจะเห็นได้ว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า มาตรการที่เหมาะสมสำหรับเรื่องนี้ก็คือ มาตรการบังคับใช้กฎหมายในลักษณะการบังคับ ควบคุม ให้เป็นไปตามข้อบังคับในกฎหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรการตอบโต้ผู้ก่อให้เกิดปัญหา จึงเป็นข้อน่าสังเกตที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ว่า กลุ่มประชากรที่สนับสนุนหรือเห็นด้วยกับมาตรการในเชิงป้องกัน มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เป็นต้นว่า มาตรการบังคับให้เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมการสร้างมลพิษ และมาตรการที่บังคับให้โรงงานต้องติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยทิ้งสู่แหล่งน้ำภายนอก เป็นต้น แม้ว่ากลุ่มประชากรทั้งหมด จะเห็นด้วยที่กำหนดค่าให้ประชาชนมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าบำบัดขยะ ในกรณีที่เป็นผู้ก่อให้เกิดความสกปรกในเขตเทศบาล อันเป็นไปตามหลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” ก็ตาม (ดูตารางที่ 4)

มาตรการเชิงป้องกันที่กำหนดให้ผู้ประกอบเสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมการสร้างมลพิษ และกำหนดให้โรงงานต้องติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียนั้น มาตรการทั้งสองนี้เป็นไปตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อม 2535 กล่าวคือ ผู้ประกอบการต้องจ่ายภาษีการสร้างมลพิษตามปริมาณน้ำเสียจาก

โรงงานของตน ถ้ามีปริมาณน้ำเสียมาก ก็ต้องจ่ายภาษีหรือค่าธรรมเนียมมากขึ้นด้วย ในอัตราที่สูงกว่าบ้านเรือนทั่วไป ในฐานะเป็น “ผู้สร้างหรือปล่อยน้ำเสีย” และในคราวเดียวกันก็กำหนดให้ผู้ประกอบการ คิดตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อจัดการบำบัดน้ำเสียอันเกิดจากขั้นตอนต่าง ๆ ของการประกอบการ ให้เข้าเกณฑ์มาตรฐานน้ำทิ้งก่อนปล่อยทิ้งสู่ภายนอก เป็นต้น ซึ่งจะสะท้อนให้ผู้ประกอบการหันมาพัฒนาปรับปรุงคุณภาพน้ำเสียให้ดีขึ้น ก่อนปล่อยทิ้งออกสู่สภาพแวดล้อมภายนอก ขณะเดียวกันภาครัฐ ก็ควรส่งเสริมและสนับสนุน ในด้านการอำนวยความสะดวกการนำเข้าอุปกรณ์การบำบัดน้ำเสีย เช่น การลดภาษีนำเข้า การงดเว้นภาษีมลพิษในระยะแรก ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่า โรงงานจะต้องจัดหาและติดตั้งระบบน้ำเสีย ทั้งนี้เพื่อช่วยผู้ประกอบการ ลดภาระต้นทุนการผลิตในระยะเริ่มต้น และเป็น การจูงใจให้ผู้ประกอบการหันมารับผิดชอบการประกอบการของตน ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ให้มากขึ้น

ตารางที่ 12 มาตรการที่กลุ่มประชากรเห็นว่าควรนำมาใช้ กรณีชาวบ้านเผาขยะที่เป็นเศษยาง พลาสติก หรือวัสดุอื่น ๆ

มาตรการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การพูดคุย เรียกร้องประชุมชี้แจง ขอร้อง หรือขอความร่วมมือ	43	35.8
ออกคำสั่งห้ามการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย	41	34.2
จับกุม ลงโทษจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ	26	21.7
ให้จ่ายค่าทดแทนที่เหมาะสมและเพียงพอกับความเสียหาย	6	5.0
บังคับให้เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมการสร้างมลพิษ	4	3.3
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 12 สำหรับมาตรการที่กลุ่มประชากรเห็นว่าควรนำมาใช้ กรณีชาวบ้านเผาขยะที่เป็นเศษยาง พลาสติก หรือวัสดุอื่น ๆ ทำให้เกิดควันและกลิ่นเหม็นอย่างรุนแรงอยู่เป็นประจำ พบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าควรใช้วิธีการพูดคุยหรือเรียกประชุมชี้แจง ขอร้อง หรือขอความร่วมมือ มีจำนวน 43 ราย หรือร้อยละ 35.8 รองลงมา เห็นว่าควรออกคำสั่งห้ามการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย มีจำนวน 41 ราย หรือร้อยละ 34.2 ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าควรใช้มาตรการจับกุม ลงโทษจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ จำนวน 26 ราย หรือร้อยละ 21.7 ที่เหลือเห็นว่าควรให้จ่ายค่าทดแทนที่เหมาะสม และเพียงพอกับความเสียหาย และบังคับให้เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมการสร้างมลพิษ มีจำนวน 6 และ 4 ราย เท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 5.0 และ 3.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 มาตรการที่กลุ่มประชากรเห็นว่าควรนำมาใช้ ในกรณีชาวบ้านนำสัตว์ไปเลี้ยงใกล้แหล่งน้ำสาธารณะในเขตเทศบาล

มาตรการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ออกคำสั่งห้ามการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย	55	45.8
การพูดคุย เรียกประชุมชี้แจง ขอร้อง หรือขอความร่วมมือ	32	26.7
จับกุม ลงโทษจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ	26	21.7
ให้จ่ายค่าทดแทนที่เหมาะสมและเพียงพอกับความเสียหาย	7	5.8
บังคับให้เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมการสร้างมลพิษ	0	0.0
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 13 ส่วนมาตรการที่กลุ่มประชากรเห็นว่าควรนำมาใช้ ในกรณีชาวบ้านนำสัตว์ไปเลี้ยงใกล้แหล่งน้ำสาธารณะในเขตเทศบาล ทำให้สัตว์ขับถ่ายอุจจาระ/ปัสสาวะลงในแหล่งน้ำ ทำให้น้ำเกิดความสกปรก กลุ่มประชากรส่วนใหญ่จำนวน 55 ราย หรือร้อยละ 45.8 เห็นว่าควรใช้วิธีออกคำสั่งห้ามการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย รองลงมาเห็นว่าควรใช้วิธีการพูดคุยหรือเรียกประชุมชี้แจง ขอร้อง หรือขอความร่วมมือ และใช้วิธีการจับกุม ลงโทษจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ มีจำนวน 32 และ 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.7 และ 21.7 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือจำนวน 7 ราย หรือร้อยละ 5.8 เห็นว่าควรให้จ่ายค่าทดแทนที่เหมาะสมและเพียงพอกับความเสียหาย

ตารางที่ 14 มาตรการที่กลุ่มประชากรเห็นว่าควรนำมาใช้ ในกรณีที่พ่อค้าแม่ค้าจำหน่ายอาหารในที่สาธารณะ แล้วไม่รักษาความสะอาดต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาล

มาตรการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ออกคำสั่งห้ามการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย	48	40.0
จับกุม ลงโทษจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ	44	36.7
การพูดคุย เรียกประชุมชี้แจง ขอร้อง หรือขอความร่วมมือ	11	9.2
บังคับให้เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมการสร้างมลพิษ	11	9.2
ให้จ่ายค่าทดแทนที่เหมาะสมและเพียงพอกับความเสียหาย	6	5.0
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นถึงมาตรการที่กลุ่มประชากรเห็นว่าควรนำมาใช้ ในกรณีที่พ่อค้าแม่ค้าจำหน่ายอาหารในที่สาธารณะ แล้วไม่รักษาความสะอาดต่อสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาล จะเห็นว่า

กลุ่มประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าควรใช้มาตรการออกคำสั่งห้ามการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย รองลงมาเห็นว่าควรจับกุม ลงโทษจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยมีจำนวน 48 และ 44 ราย หรือร้อยละ 40.0 และ 36.7 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่เห็นว่าควรใช้วิธีการพูดคุย เรียกประชุมชี้แจง ขอร้อง หรือขอความร่วมมือ และบังคับให้เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมการสร้างมลพิษ มีจำนวน 11 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 9.2 เท่านั้น ส่วนที่เหลือเพียง 6 ราย หรือร้อยละ 5.0 เห็นว่าควรให้จ่ายค่าทดแทนที่เหมาะสมและเพียงพอกับความเสียหาย

ตารางที่ 15 มาตรการในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ที่กลุ่มประชากรเห็นว่าเทศบาลและเจ้าหน้าที่ควรใช้เป็นอันดับแรก เพื่อให้เกิดผลทางบังคับใช้สูงสุด

มาตรการ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การพูดคุย เรียกประชุมชี้แจง ขอร้อง หรือขอความร่วมมือ	71	59.2
จับกุม ลงโทษจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ	31	25.8
ออกคำสั่งห้ามการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย	18	15.0
ให้จ่ายค่าทดแทนที่เหมาะสมและเพียงพอกับความเสียหาย	0	0.0
บังคับให้เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมการสร้างมลพิษ	0	0.0
รวม	120	100.0

จากตารางที่ 15 จะเห็นได้ว่ามาตรการหรือกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ที่กลุ่มประชากรเห็นว่าเทศบาลและเจ้าหน้าที่ควรนำมาใช้เป็นอันดับแรก เพื่อให้เกิดผลทางบังคับใช้สูงสุด ได้แก่ การพูดคุยหรือเรียกประชุมเพื่อชี้แจง ขอร้อง หรือขอความร่วมมือ มากที่สุด คือ 71 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.2 รองลงมาเห็นว่าควรใช้มาตรการจับกุม ลงโทษจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ และออกคำสั่งห้ามการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย มีจำนวน 31 และ 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.8 และ 15.0 ตามลำดับ

จากตารางที่ 12-15 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีทัศนคติเลือกใช้มาตรการ หรือกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ในเชิงตอบโต้ หรือมาตรการเชิงรับ ซึ่งประกอบด้วย มาตรการพูดคุย ขอร้องหรือขอความร่วมมือ การออกคำสั่งห้ามการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ตลอดจนการจับกุม ลงโทษจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ในขณะที่กลุ่มประชากรซึ่งสนับสนุนให้ใช้มาตรการเชิงรุก หรือเชิงป้องกัน กลับพบว่า มีจำนวนเพียงเล็กน้อย หรือ ไม่มีเลย ซึ่งได้แก่ มาตรการให้จ่ายค่าทดแทนที่เหมาะสมและเพียงพอกับความเสียหาย และการบังคับให้เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมการสร้างมลพิษ

มาตรการให้จ่ายค่าทดแทนที่เหมาะสมและเพียงพอกับความเสียหาย และการบังคับให้เสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมการสร้างมลพิษ ทั้งสองมาตรการนี้กล่าวได้ว่าเป็นมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญ ที่ส่งผลให้ประชาชนเกิดความสำนึกในการพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อมและความสะอาดของบ้านเมืองได้ ด้วยเหตุผลที่ว่า ทุกคนไม่ต้องการสูญเสียเงินทอง ดังนั้น เมื่อจะกระทำสิ่งใด จึงต้องคิดอย่างรอบคอบ และการคิดที่จะไม่เผายขยะที่เป็นเศษยาง เศษพลาสติก หรือวัตถุอื่น ๆ อันก่อให้เกิดควันและกลิ่นเหม็นอย่างรุนแรง รวมทั้งไม่นำสัตว์ไปเลี้ยงใกล้แหล่งน้ำสาธารณะเพราะจะทำให้สัตว์เลี้ยงจับถ่ายอุจจาระ/ปัสสาวะลงในแหล่งน้ำ หรือกรณีที่ทำค้ำแม่ค้าจำหน่ายอาหารในที่สาธารณะแล้วไม่รักษาความสะอาดต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งนอกจากจะสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ผู้อื่นในฐานะเป็น “ผู้สร้างมลพิษแก่สิ่งแวดล้อม” แล้ว ยังก่อให้เกิดความสกปรกแก่บ้านเมืองด้วย ในฐานะเป็น “ผู้ก่อให้เกิดความสกปรก” ก็จะทำให้เกิดความเกรงกลัวที่จะถูกจับ ถูกลงโทษเสียค่าปรับ ซึ่งในที่สุดก็เกิดการเรียนรู้ และคิดหาวิธีการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ข้างต้น ที่ถูกต้องเหมาะสม และไม่ก่อให้เกิดปัญหา หรือเกิดในอัตราที่น้อยมาก ต่อการรักษาความสกปรกแก่บ้านเมืองต่อไป จึงสรุปได้ว่า มาตรการทั้งสองนี้ เป็นมาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ที่มีความเป็นไปได้ที่จะทำให้ประชาชนเกิดความร่วมมือและเกิดจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดได้อย่างเป็นรูปธรรมที่แท้จริงต่อไป

ตารางที่ 16 ความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเกี่ยวกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย โดยเจ้าหน้าที่เทศบาล ในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

กระบวนการบังคับใช้กฎหมาย	ความคิดเห็น (จำนวน (ร้อยละ))	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1. การที่เทศบาลปล่อยให้ต้นไม้ หรือกระถางต้นไม้บนทางเท้า หรือในที่สาธารณะมีสภาพกรุงรัง เทศบาลโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่เทศบาล ข่อมควรได้รับผลจากการบังคับใช้กฎหมายในอัตราที่สูงกว่าประชาชนทั่วไป	106 (88.3)	14 (11.7)
2. กระบวนการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ เทศบาล ควรกระทำทั้งในสภาพบังคับใช้ทั่วไปในเชิงป้องกัน สภาพบังคับใช้ในเชิงควบคุม และสภาพบังคับใช้ในการลงโทษทางปกครอง	120 (100.0)	0 (0.0)
3. กระบวนการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่เทศบาล ควรสอดคล้องและกวาดขันไม้ให้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยโดยเคร่งครัดของบ้านเมือง	120 (100.0)	0 (0.0)

กระบวนการบังคับใช้กฎหมาย	ความคิดเห็น (จำนวน (ร้อยละ))	
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
4. กระบวนการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่เทศบาล ควรตัดเตือนผู้กระทำความผิด หรือสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไข หรือขจัดความสกปรกหรือความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยให้หมดไปโดยเคร่งครัด	105 (87.5)	15 (12.5)

จากตารางที่ 16 แสดงถึงความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเกี่ยวกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่เทศบาล ในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า กลุ่มประชากรทั้งหมด คือ 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 100.0 เห็นด้วยกับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่เทศบาล ที่ควรกระทำทั้งในสภาพบังคับใช้ทั่วไปในเชิงป้องกัน เจริญควบคุม และการลงโทษทางปกครอง ขณะเดียวกันก็เห็นด้วยที่ว่า ควรมีการสอดส่องกวดขันไม่ให้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยเคร่งครัด ตามลำดับ ส่วนลำดับรองลงมา พบว่ากลุ่มประชากรจำนวน 18 ราย หรือร้อยละ 90.0 เห็นด้วยกับการที่เทศบาล โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่เทศบาล ควรได้รับผลจากการบังคับใช้กฎหมายในอัตราที่สูงกว่าประชาชนทั่วไป ถ้าปล่อยให้ต้นไม้ หรือกระถางต้นไม้บนทางเท้าหรือในที่สาธารณะมีสภาพทรุดร่วง และเห็นด้วยที่ควรมีการตัดเตือนผู้กระทำความผิด หรือสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไข หรือขจัดความสกปรกหรือความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยให้หมดไปโดยเคร่งครัด ตามลำดับ

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่ามาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อรักษาความสะอาดของบ้านเมืองเพื่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน นอกจากควรเป็นกระบวนการบังคับใช้กฎหมายในสภาพบังคับใช้ทั่วไปในเชิงป้องกัน สภาพบังคับใช้ในเชิงควบคุม และสภาพบังคับใช้ในการลงโทษทางปกครองแล้ว ต้องมีการบังคับใช้โดยเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องสอดส่อง ดูแล และกวดขันมิให้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยเคร่งครัดควบคู่กันไปด้วย

4.3 ความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดและเทศบัญญัติ ในการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

สำหรับผลการศึกษเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดและเทศบัญญัตินครเชียงใหม่ ในการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง แสดงในตารางที่ 17 - 18

ตารางที่ 17 ความรู้ความเข้าใจของกลุ่มประชากรในข้อกำหนดและเทศบัญญัติ ในการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

ประเด็นความรู้ความเข้าใจ	ความรู้ความเข้าใจ (จำนวน (ร้อยละ))	
	มีความรู้ (ตอบถูก)	ไม่มีความรู้ (ตอบผิด)
1. การรักษาความสะอาดเป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าหน้าที่เทศบาล	76 (63.3)	44 (36.7)
2. ข้อบัญญัติในกฎหมายและเทศบัญญัติมีเพื่อควบคุมการทำลายทรัพย์สินสาธารณะและของประชาชนในเขตเทศบาลมากที่สุด	79 (65.8)	41 (34.2)
3. เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารที่อยู่ติดกับทางเท้ามีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับอาคารหรือบริเวณของอาคาร	120 (100.0)	0 (0.0)
4. ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร วางกระถางต้นไม้ไว้ที่บริเวณภายนอกอาคารที่ตนเป็นเจ้าของและปล่อยให้ปลิวปลัดเล่ยให้ต้นไม้เหี่ยวแห้งสกปรกรกรุงรังซึ่งมองจากภายนอก ถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	105 (87.5)	15 (12.5)
5. ห้ามมิให้ผู้ใดอาบน้ำหรือซักล้างสิ่งใดๆ บนถนน หรือในที่สาธารณะ ซึ่งมีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เพราะจะทำให้ถนนหรือที่สาธารณะเกิดความสกปรก	113 (94.2)	7 (5.8)
6. ในการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ส. สามารถปิดแผ่นประกาศโฆษณาหาเสียงได้ทั่วไปตามถนน ถือว่าผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	108 (90.0)	12 (10.0)
7. นักเรียนบางคนชอบพ่นสีกำแพงวัดที่ติดกับถนน ถือว่าเป็นการกระทำผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	107 (89.2)	13 (10.8)
8. รถบรรทุกพ่วงจากฟาร์มແ່ນผ่านเขตเมืองเชียงใหม่เพื่อไปส่งโรงฆ่าสัตว์ แล้วทำมูลสัตว์ตกหล่นบนพื้นถนน ถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	120 (100.0)	0 (0.0)

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ประเด็นความรู้ความเข้าใจ	ความรู้ความเข้าใจ (จำนวน (ร้อยละ))	
	มีความรู้ (ตอบถูก)	ไม่มีความรู้ (ตอบผิด)
9. ในวันสงกรานต์ประชาชนเล่นสาดน้ำบนถนนจนทำให้พื้นถนนสกปรก ถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	76 (63.3)	44 (36.7)
10. ร้านซ่อมรถยนต์ซึ่งกองเศษ ขากรถยนต์บนถนนหรือทางเท้าหน้าร้าน ถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	113 (94.2)	7 (5.8)
11. นายคำ ขีรถสามล้อขายลูกชิ้นทอดให้แก่ประชาชนไปตามถนนสายต่างๆ ไม่ถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ถ้าได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานจราจร	74 (61.7)	46 (38.3)
12. ทุกวันอาทิตย์ลุงดีจะงูสนัขตัวโปรด ไปอาบน้ำที่ลำคลองในสวนสาธารณะ ถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	98 (81.7)	22 (18.3)
13. เจ้าของร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งจัดสถานที่ไว้เพื่อบริการลูกค้าได้ในขณะเดียวกัน ไม่ต่ำกว่า 20 คน ต้องจัดให้มีส้วมที่ถูกลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงให้ลูกค้าด้วย	98 (81.7)	22 (18.3)
14. เจ้าของสถานบริการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงหรือก๊าซสำหรับยานพาหนะ ต้องจัดให้มีส้วมที่ถูกลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงให้ลูกค้าด้วย	120 (100.0)	0 (0.0)
15. การถ่มน้ำลาย บ้วนน้ำหมาก สั่งน้ำมูก ลงบนพื้นถนนหรือพื้นรถโดยสาร ถือเป็นความผิดเรื่องการห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	113 (94.2)	7 (5.8)
16. ห้ามมิให้ผู้ใดยื่น นั่ง หรือนอน บนราวสะพานสาธารณะ เพราะถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง	72 (60.0)	48 (40.0)
17. การที่กฎหมายและเทศบัญญัติกำหนดมิให้ผู้ใดทิ้งขยะมูลฝอยลงสู่แม่น้ำลำคลอง และแหล่งน้ำสาธารณะ ย่อมเป็นสภาพบังคับใช้ในเชิงป้องกันปัญหาล่วงหน้า	103 (85.8)	17 (14.2)

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ประเด็นความรู้ความเข้าใจ	ความรู้ความเข้าใจ (จำนวน (ร้อยละ))	
	มีความรู้ (ตอบถูก)	ไม่มีความรู้ (ตอบผิด)
18. การกำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรมต้องจัดการบำบัดน้ำเสียอย่างถูกวิธีก่อนปล่อยทิ้งออกสู่สิ่งแวดล้อม ถือเป็นมาตรการทั่วไปในเชิงควบคุม	120 (100.0)	0 (0.0)
19. ถ้าโรงงานปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะโดยมิได้รับอนุญาตเทศบาลสามารถสั่งการให้โรงงานนั้นยุติการกระทำดังกล่าวได้	113 (94.2)	7 (5.8)
20. เจ้าของอาคารซึ่งตั้งอยู่ในระยะไม่เกิน 20 เมตร จากขอบทางเดินรถ ที่มีผิวจราจรกว้างไม่ต่ำกว่า 8 เมตร และผู้สัญจรไปมาอาจเห็นอาคารหรือบริเวณของอาคารได้จากถนนนั้น จะต้องรักษาดูแลรักษาอาคารนั้นมีให้สกปรกกรงรัง	110 (91.7)	10 (8.3)

จากตารางที่ 17 แสดงให้ทราบถึง ความรู้ความเข้าใจของกลุ่มประชากร ในข้อกฎหมายและเทศบัญญัติที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย ประเด็นความรู้ความเข้าใจ 20 ประเด็น พบว่า ประเด็นความรู้ความเข้าใจที่กลุ่มประชากรทั้งหมด ตอบถูก มี 4 ประเด็น ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบัญญัติที่กำหนดให้ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารที่อยู่ติดกับทางเท้า มีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับอาคาร หรือบริเวณของอาคารของตน ประเด็นต่อมาคือ ข้อบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ซึ่งขับขีหรือควบคุมรถบรรทุกส้วม ที่จะนำไปส่งยังโรงฆ่าสัตว์ แล่นผ่านเขตเมืองเชียงใหม่ เมื่อทำมูลสัตว์คกหล่นบนพื้นถนน จะถือว่ามีความผิด เรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ อีกทั้งข้อบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าของสถานบริการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง หรือก๊าซสำหรับยานพาหนะ ต้องจัดให้มีส้วมที่ถูกสุขลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงให้แก่ลูกค้า และความรู้ความเข้าใจในมาตรการทั่วไปในเชิงควบคุมที่กำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรม ต้องจัดการบำบัดน้ำเสียอย่างถูกวิธีก่อนปล่อยทิ้งออกสู่สิ่งแวดล้อม

จากความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายของกลุ่มประชากรข้างต้น พบว่า ประเด็นความรู้ 3 ประเด็นแรก เป็นข้อบัญญัติในกฎหมายรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 หมวด 1 ว่าด้วยการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ส่วนประเด็นที่สี่ เป็นข้อบัญญัติในหมวดที่ 5 ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามลำดับ

ประเด็นความรู้ในอันดับรองลงมาที่กลุ่มประชากร 113 ราย หรือร้อยละ 94.2 ตอบถูก มี 4

ประเด็นได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบัญญัติที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดอาบน้ำหรือซักล้างสิ่งใด ๆ บนถนนหรือในที่สาธารณะซึ่งมิได้จัดไว้เพื่อการนั้น เพราะจะทำให้ถนน หรือที่สาธารณะเกิดความสกปรก ต่อมาคือ ข้อบัญญัติที่ถือว่าการก่อกองเศษซากรถยนต์บนถนนหรือทางเท้าหน้าร้านซ่อมรถยนต์ เป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ รวมทั้งข้อบัญญัติที่ถือว่าการถ่มน้ำลาย บ้วนน้ำหมาก ตั้งน้ำมูก ลงบนพื้นถนนหรือพื้นรถ เป็นความผิดเรื่องการห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ และข้อบัญญัติด้านอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ที่สามารถสั่งการให้โรงงานซึ่งปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ โดยมีได้รับอนุญาต ให้ยุติการกระทำดังกล่าวได้

สำหรับประเด็นความรู้ความเข้าใจในส่วนนี้ จะเห็นได้ว่า 2 ประเด็นแรก เป็นข้อบัญญัติในกฎหมายรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 หมวด 1 ว่าด้วยการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ประเด็นต่อมาเป็นข้อบัญญัติที่ปรากฏในหมวดที่ 3 ว่าด้วยการห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ และประเด็นสุดท้ายอยู่ในหมวด 5 ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามลำดับ

ส่วนประเด็นความรู้ความเข้าใจในลำดับต่อมาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบได้ถูกต้อง ได้แก่ ในประเด็นเกี่ยวกับข้อบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าของอาคารซึ่งตั้งอยู่ในระยะไม่เกิน 20 เมตร จากขอบทางเดินรถที่มีผิวจราจรกว้างไม่ต่ำกว่า 8 เมตร และผู้สัญจร ไปมาอาจเห็นอาคารหรือบริเวณของอาคารได้จากถนนนั้นจะต้องรักษาดูแลรักษาอาคารนั้นมีให้สกปรกกรงรัง ต่อมาคือ ข้อบัญญัติที่ถือว่าการปิดแผ่นประกาศโฆษณาหาเสียงตามถนนในการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ส. เป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ประเด็นตัวอย่างของนักเรียนบางกลุ่มที่พันสืบนกำแพงวัดที่ติดกับถนน ถือว่ากระทำผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ข้อบัญญัติที่ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ซึ่งวางกระถางต้นไม้ไว้ที่บริเวณภายนอกอาคารที่ตนเป็นเจ้าของ และปล่อยปละละเลยให้ต้นไม้เหี่ยวแห้งสกปรกกรงรังซึ่งมองจากภายนอก เป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ รวมทั้งประเด็นความรู้เกี่ยวกับสภาพบังคับใช้กฎหมาย ที่ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งขยะมูลฝอยลงสู่แม่น้ำลำคลอง และแหล่งน้ำสาธารณะ ย่อมเป็นสภาพบังคับใช้ในเชิงป้องกันปัญหาล่วงหน้า โดยมีจำนวนผู้ตอบถูก 110, 108, 107, 105 และ 103 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.7, 90.0, 89.2, 87.5 และ 85.8 ตามลำดับ

จากประเด็นความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายข้างต้น พบว่าประเด็นความรู้ในประเด็นแรกเป็นข้อบัญญัติในกฎหมายรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 หมวด 4 ว่าด้วยการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย อีก 3 ประเด็นต่อมา เป็นข้อบัญญัติในหมวด 1 ว่าด้วยการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ และประเด็นสุดท้ายเป็นข้อบัญญัติในหมวดที่ 3 ว่าด้วยห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ตามลำดับ

ส่วนประเด็นความรู้ความเข้าใจที่กลุ่มประชากร จำนวน 98 ราย หรือร้อยละ 81.7 ตอบได้ถูกต้อง มี 2 ประเด็น ได้แก่ ข้อบัญญัติที่อยู่ในรูปของกรณีตัวอย่าง เช่น การกระทำของลุงคี่ที่ทุ่งสุนัขตัวโปรดไปอาบน้ำที่ลำคลองในสวนสาธารณะทุกวันอาทิตย์ ถือเป็นความคิดด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ และข้อบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าของร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มซึ่งจัดสถานที่ไว้บริการลูกค้าได้ในขณะเดียวกัน ไม่ต่ำกว่า 20 คน ต้องจัดให้มีส้วมที่ถูกต้องสุขลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงให้ลูกค้า

จะเห็นว่าทั้ง 2 ประเด็นนี้ เป็นความรู้ความเข้าใจข้อบัญญัติในกฎหมายรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 หมวด 1 ว่าด้วยการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ

สำหรับประเด็นความรู้ความเข้าใจที่กลุ่มประชากร จำนวน 79 ราย หรือร้อยละ 65.8 ตอบถูกต้อง คือ ประเด็นที่ว่าข้อบัญญัติในกฎหมายและเทศบัญญัติมีไว้เพื่อควบคุมการทำลายทรัพย์สินสาธารณะและของประชาชนในเขตเทศบาลมากที่สุด

ความรู้ประเด็นนี้ เป็นความรู้ความเข้าใจข้อบัญญัติในกฎหมายรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 หมวด 4 ว่าด้วยการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ประเด็นความรู้ความเข้าใจที่กลุ่มประชากร จำนวน 76 ราย หรือร้อยละ 63.3 ตอบถูกต้อง ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดเป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าหน้าที่เทศบาล ประเด็นต่อมา คือ กรณีตัวอย่างเกี่ยวกับข้อบัญญัติที่ถือว่า การที่ประชาชนเล่นสาคน้ำในวันสงกรานต์จนทำให้พื้นถนนสกปรก ถือเป็นความคิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ

จากประเด็นในส่วนนี้จะเห็นว่าเป็นข้อบัญญัติที่อยู่ในกฎหมายรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 หมวด 4 ว่าด้วยการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย และหมวด 1 ว่าด้วยการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ตามลำดับ

นอกจากนี้กลุ่มประชากรจำนวน 74 และ 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.7 และ 60.0 ตอบได้ถูกต้องในประเด็นความรู้เกี่ยวกับกรณีตัวอย่างเกี่ยวกับ นายคำใช้รดสามล้อเป็นที่ปรุงอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชนบนถนนหรือไม่ถือเป็นความคิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะ ด้านนายคำได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานจราจร และข้อบัญญัติที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ไคยีน นั่ง หรือนอน บนราวสะพานสาธารณะ เพราะถือเป็นความคิดเรื่องการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

จะเห็นได้ว่า ประเด็นนี้ เป็นข้อบัญญัติในกฎหมายรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 หมวด 1 ว่าด้วยการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ และหมวด 4 ว่าด้วยการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย

จากผลการศึกษาและประเด็นข้อสังเกตข้างต้น กล่าวได้ว่า กลุ่มประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจข้อกำหนดเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง เฉพาะหมวดใดหมวดหนึ่งเท่านั้น มากกว่าที่จะรู้และเข้าใจทั้งหมด ซึ่งในการศึกษานี้พบว่า กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษา ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจข้อกำหนดในหมวด 1 (ว่าด้วยเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ) แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดฯ พ.ศ. 2535 มากกว่าหมวดอื่นอย่างเห็นได้ชัด

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความรู้ความเข้าใจของกลุ่มประชากร ในข้อกำหนดและเทศบัญญัติในการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

ประเด็นความรู้ความเข้าใจ	ระดับความรู้ความเข้าใจ	
	$\bar{X}$	SD
1. การรักษาความสะอาดเป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าหน้าที่เทศบาล	0.63	0.48
2. ข้อบัญญัติในกฎหมายและเทศบัญญัติมีเพื่อควบคุมการทำลายทรัพย์สิน สาธารณะและของประชาชนในเขตเทศบาลมากที่สุด	0.66	0.48
3. เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารที่อยู่ติดกับทางเท้ามีหน้าที่ดูแลรักษาความ สะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับอาคารหรือบริเวณของอาคาร	1.00	0.00
4. ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร วางกระถางต้นไม้ไว้ที่บริเวณภายนอก อาคารที่ตนเป็นเจ้าของและปล่อยปละละเลยให้ต้นไม้ที่เขยวแห้งสกปรกรก รุงรังซึ่งมองจากภายนอก ถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่ สาธารณะและสถานสาธารณะ	0.88	0.33
5. ห้ามมิให้ผู้ใดอาบน้ำหรือซักล้างสิ่งใด ๆ บนถนน หรือในที่สาธารณะซึ่งมิได้ จัดไว้เพื่อการนั้น เพราะจะทำให้ถนนหรือที่สาธารณะเกิดความสกปรก	0.94	0.24
6. ในการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ส. สามารถปิดแผ่นประกาศโฆษณาหาเสียงได้ทั่ว ไปตามถนน ถือว่าผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถาน สาธารณะ	0.90	0.30
7. นักเรียนบางคนชอบพ่นสีกำแพงวัดที่ติดกับถนน ถือว่าเป็นการกระทำผิด เรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	0.89	0.31
8. รบรทุกหมุยจากฟาร์มแล่นผ่านเขตเมืองเชียงใหม่เพื่อไปส่งโรงฆ่าสัตว์ แล้วทำมูลสัตว์รดท่นบนพื้นถนน ถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความ สะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	1.00	0.00

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ประเด็นความรู้ความเข้าใจ	ระดับความรู้ความเข้าใจ	
	$\bar{X}$	SD
9. ในวันสงกรานต์ประชาชนเล่นสาดน้ำบนถนนจนทำให้พื้นถนนสกปรก ถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	0.37	0.48
10. ร้านซ่อมรถยนต์ซึ่งกึ่งกึ่งพิเศษ ซากรถยนต์บนถนนหรือทางเท้าหน้าร้าน ถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	0.94	0.24
11. นายคำ ชีรดสามล้อขายลูกชิ้นทอดให้แก่ประชาชนไปตามถนนสายต่างๆ ไม่ถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ถ้าได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานจราจร	0.62	0.49
12. ทุกวันอาทิตย์ ลูกดีจะงูสุนัขตัวโปรดไปอาบน้ำที่ลำคลองในสวนสาธารณะ ถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	0.82	0.39
13. เจ้าของร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งจัดสถานที่ไว้เพื่อบริการลูกค้าได้ในขณะเดียวกันไม่ต่ำกว่า 20 คน ต้องจัดให้มีส้วมที่ถูกสุขลักษณะ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงให้ลูกค้าด้วย	0.82	0.39
14. เจ้าของสถานบริการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง หรือก๊าซสำหรับยานพาหนะ ต้องจัดให้มีส้วมที่ถูกสุขลักษณะ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงให้ลูกค้าด้วย	1.00	0.00
15. การถ่มน้ำลาย บ้วนน้ำหมาก สั่งน้ำมูก ลงบนพื้นถนนหรือพื้นรถโดยสาร ถือเป็นความผิดเรื่องการห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ	0.94	0.24
16. ห้ามมิให้ผู้ใดยื่น นั่ง หรือนอน บนราวสะพานสาธารณะ เพราะถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง	0.60	0.49
17. การที่กฎหมายและเทศบัญญัติ กำหนดมิให้ผู้ใดทิ้งขยะมูลฝอยลงสู่แม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำสาธารณะ ย่อมเป็นสภาพบังคับใช้ในเชิงป้องกันปัญหาล้นหน้า	0.86	0.35
18. การกำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรมต้องจัดการบำบัดน้ำเสียอย่างถูกวิธี ก่อนปล่อยทิ้งออกสู่สิ่งแวดล้อม ถือเป็นมาตรการทั่วไปในเชิงควบคุม	1.00	0.00

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ประเด็นความรู้ความเข้าใจ	ระดับความรู้ความเข้าใจ	
	$\bar{X}$	SD
19. ถ้าโรงงานปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะโดยมิได้รับอนุญาต เทศบาลสามารถสั่งการให้โรงงานนั้นยุติการกระทำดังกล่าวได้	0.94	0.24
20. เจ้าของอาคารซึ่งตั้งอยู่ในระยะไม่เกิน 20 เมตร จากขอบทางเดินรถที่มีผิวจราจรกว้างไม่ต่ำกว่า 8 เมตร และผู้สัญจร ไปมาอาจเห็นอาคารหรือบริเวณของอาคารได้จากถนนนั้น จะต้องรักษาดูแลรักษาอาคารนั้นมีให้สกรปรกรกรรุงรั้ง	0.92	0.28
ค่าเฉลี่ย	0.84	0.29

จากตารางที่ 18 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจของกลุ่มประชากรในข้อกฎหมายและเทศบัญญัติเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ดังนี้

จากเกณฑ์การแบ่งระดับความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายและเทศบัญญัติเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองซึ่งพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายและเทศบัญญัติอยู่ในระดับมากที่สุด ครอบคลุมถึง 15 ประเด็น จากทั้งหมด 20 ประเด็น รองลงมาคือ อยู่ในระดับมาก 3 ประเด็น ระดับปานกลาง และน้อย ระดับละ 1 ประเด็น

สำหรับข้อกฎหมายและเทศบัญญัติที่กลุ่มประชากรมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 0.81 - 1.00$) จำแนกเป็นรายประเด็นตามค่าคะแนนเฉลี่ย ได้ดังนี้

ประเด็นที่ค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}$) เท่ากับ 1.0 ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ ข้อบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารที่อยู่ติดกับทางเท้า มีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับอาคารหรือบริเวณอาคารของตน ต่อมาคือข้อบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ซึ่งขับขีหรือควบคุมรถบรรทุกสัตว์ที่จะนำไปส่งยังโรงฆ่าสัตว์ โดยเล่นผ่านเขตเมืองเชียงใหม่ เมื่อทำมูลสัตว์ตกหล่นบนพื้นถนน จะถือว่ามีความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ อีกทั้งข้อบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าของสถานบริการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง หรือก๊าซสำหรับยานพาหนะ ต้องจัดให้มีส้วมที่ถูกสุขลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงให้แก่ลูกค้า และประเด็นเกี่ยวกับมาตรการทั่วไปในเชิงควบคุมโดยกำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรม ต้องจัดการบำบัดน้ำเสียอย่างถูกวิธีก่อนที่จะปล่อยทิ้งออกสู่สิ่งแวดล้อม

ในประเด็นรองลงมาที่กลุ่มประชากรมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด แต่ค่า $\bar{X} = 0.94$ ประกอบด้วย 4 ประเด็น ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อบัญญัติที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดอาบ

น้ำหรือซักล้างสิ่งใด ๆ บนถนน หรือในที่สาธารณะซึ่งมิได้จัดไว้เพื่อการนั้น เพราะจะทำให้ถนนหรือที่สาธารณะเกิดความสกปรก ต่อมาคือข้อบัญญัติที่ถือว่าการกองเศษซากรถยนต์บนถนนหรือทางเท้าหน้าร้านซ่อมรถยนต์ เป็นความคิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ รวมทั้งข้อบัญญัติที่ถือว่าการถ่มน้ำลาย บ้วนน้ำหมาก การสังน้ำมูก ลงบนพื้นถนน หรือพื้นรถ เป็นความคิดเรื่องการห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ และข้อบัญญัติด้านอำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่สามารถสั่งการให้โรงงานซึ่งปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ โดยมีได้รับอนุญาต ให้ยุติการกระทำดังกล่าวได้

ประเด็นต่อมาที่กลุ่มประชากรมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด แต่ค่า $\bar{X} = 0.92$ และ 0.90 ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในข้อบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าของอาคาร ซึ่งตั้งอยู่ในระยะไม่เกิน 20 เมตร จากขอบทางเดินรถที่มีผิวจราจรกว้างไม่ต่ำกว่า 8 เมตร และผู้สัญจรไปมาอาจเห็นอาคารหรือบริเวณของอาคารได้จากถนนนั้น จะต้องรักษาดูแลรักษาอาคารนั้นมีให้สกปรกรกรุงรัง และข้อบัญญัติที่ถือว่าการปิดแผ่นประกาศโฆษณาหาเสียงตามถนนในการหาเสียงเลือกตั้ง ส.ส. เป็นความคิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ

สำหรับประเด็นความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด แต่ค่า $\bar{X} = 0.89, 0.88, 0.86, 0.82$ และ 0.82 รวม 5 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นตัวอย่างของนักเรียนบางกลุ่มที่พื้นสีบนกำแพงวัดที่ติดกับถนน ถือว่ากระทำผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ต่อมาได้แก่ข้อบัญญัติที่ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ซึ่งวางกระถางต้นไม้ไว้ที่บริเวณภายนอกอาคารที่ตนเป็นเจ้าของ และปล่อยปละละเลยให้ต้นไม้เหี่ยวแห้งสกปรกรกรุงรังซึ่งมองจากภายนอก เป็นความคิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ รวมทั้งประเด็นความรู้เกี่ยวกับสภาพบังคับใช้กฎหมายที่ห้ามมิให้ผู้ใดทิ้งขยะมูลฝอยลงสู่แม่น้ำลำคลอง และแหล่งน้ำสาธารณะ ย่อมเป็นสภาพบังคับใช้ในเชิงป้องกันปัญหาล้นหน้า ข้อบัญญัติที่อยู่ในรูปของกรณีตัวอย่าง เช่น การกระทำของลุงดีที่ลุงสุนัขตัวโฆปรดไปอาบน้ำที่ลำคลองในสวนสาธารณะทุกวันอาทิตย์ ถือเป็นความคิดด้านการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ และข้อบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าของร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งจัดสถานที่ไว้บริการลูกค้าได้ในขณะเดียวกันไม่ต่ำกว่า 20 คน ต้องจัดให้มีส้วมที่ถูกสุขลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงให้ลูกค้า

สำหรับประเด็นความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ($\bar{X} = 0.61 - 0.80$) โดยค่า $\bar{X} = 0.66, 0.63$ และ 0.62 รวม 3 ประเด็น ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่ว่าข้อบัญญัติในกฎหมายและเทศบัญญัติ มีไว้เพื่อควบคุมการทำลายทรัพย์สินสาธารณะและของประชาชนในเขตเทศบาลมากที่สุด ต่อมาคือการรักษาความสะอาดเป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าหน้าที่เทศบาล และกรณีตัวอย่างเกี่ยวกับข้อบัญญัติที่ไม่ถือว่าผู้ขับขีรถสามล้อขายอาหารให้แก่ประชาชน ไปตามถนนสายต่าง ๆ ไม่ถือว่าผิดเรื่องการรักษา

ความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ถ้าได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานจราจร

ส่วนประเด็นข้อกฎหมายและเทศบัญญัติที่กลุ่มประชากรมีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 0.41 - 0.60$) ได้แก่ ข้อบัญญัติที่ห้ามมิให้ผู้ใดยื่น นั่ง หรือนอนบนราวสะพานสาธารณะ เพราะถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ($\bar{X} = 0.60$)

สำหรับประเด็นข้อกฎหมายและเทศบัญญัติที่กลุ่มประชากรมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย ($\bar{X} = 0.21 - 0.40$) ได้แก่ ในวันสงกรานต์ประชาชนเล่นสาดน้ำบนถนนจนทำให้พื้นถนนสกปรก ถือเป็นความผิดเรื่องการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ($\bar{X} = 0.37$)

จากการวิเคราะห์เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม จะเห็นว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายและเทศบัญญัติของกลุ่มประชากร มีเท่ากับ 0.84 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรมีความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายและเทศบัญญัติอยู่ในระดับมากที่สุด และส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจที่ไม่แตกต่างกันมากนัก (ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.29)

4.4 การให้ความร่วมมือของประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ

ในด้านการให้ความร่วมมือของประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ ได้ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 19 - 20

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือของประชาชน ในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ

ประเด็นการให้ความร่วมมือ	ระดับการให้ความร่วมมือ (จำนวน (ร้อยละ))				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เจ้าของรถบรรทุกขนาดใหญ่ไม่นำรถมาวิ่งในเขตเทศบาล นอกจากลดปัญหาการติด ควันพิชแล้ว ยังช่วยมิให้เศษดิน หินตกสู่พื้นถนน	82 (68.3)	7 (5.8)	13 (10.8)	18 (15.0)	0 (0.0)
2. ประชาชนไม่ปิดป้ายโฆษณาตามสถานที่สาธารณะ เช่น เสาไฟฟ้า ตู้โทรศัพท์ เพราะจะทำให้เทศบาลเมืองเชียงใหม่สกปรก ไม่น่าดู	52 (43.3)	49 (40.8)	19 (15.8)	0 (0.0)	0 (0.0)
3. เจ้าของตลาดสดทำความสะอาดอย่างถูกวิธีและจัดระเบียบแผงขายสินค้าอยู่เสมอ ส่งผลให้ปริมาณขยะกระจายออกนอกตลาดน้อยลง	43 (35.8)	56 (46.7)	10 (8.3)	5 (4.2)	6 (5.0)

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ประเด็นการให้ความร่วมมือ	ระดับการให้ความร่วมมือ (จำนวน (ร้อยละ))				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. หัวหน้าครัวเรือนประสานความร่วมมือไปยังเทศบาล ขอถึงขยะเพิ่มเพื่อรองรับขยะที่คัดแยกเป็นขยะเปียกขยะแห้งลงถังให้เทศบาลนำไปบำบัดต่อไป	5 (4.2)	65 (54.2)	22 (18.3)	28 (23.3)	0 (0.0)
5. เทศบาลสามารถแก้ไขปัญหาความสะอาดในเขตเทศบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือของประชาชน	23 (19.2)	50 (41.7)	29 (24.2)	18 (15.0)	0 (0.0)
6. ประชาชนรู้ถึงคุณค่าของสถานที่สำคัญต่าง ๆ จึงร่วมมือกันดูแลปกป้องให้อยู่ในสภาพที่ดี	43 (35.8)	56 (46.7)	5 (4.2)	6 (5.0)	10 (8.3)
7. ประชาชนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎหมาย และเทศบัญญัติ ที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองโดยเคร่งครัด	63 (52.5)	45 (37.5)	6 (5.0)	6 (5.0)	0 (0.0)
8. ที่ผ่านมามีประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงการรักษาความสะอาดในเขตเทศบาลอยู่เสมอ	0 (0.0)	57 (47.5)	41 (34.2)	17 (14.2)	5 (4.2)
9. พ่อค้าแม่ค้าที่เปิดร้านจำหน่ายสินค้าในงานฤดูหนาวประจำปี ต่างช่วยเก็บกวาดขยะมูลฝอย ในบริเวณร้านของตนเองเป็นอย่างดีเมื่อเสร็จงาน	10 (8.3)	53 (44.2)	18 (15.0)	29 (24.2)	10 (8.3)

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือของประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ จะเห็นว่า กลุ่มประชากรแสดงความคิดเห็นในระดับต่าง ๆ แตกต่างกันไปในแต่ละประเด็นการให้ความร่วมมือ ดังนี้

1. เจ้าของรถบรรทุกขนาดใหญ่ไม่นำรถของตนวิ่งในเขตเทศบาล นอกจากเป็นการช่วยลดปัญหาจราจร ควันพิษแล้ว ยังลดปัญหาความสกปรกอันเกิดจากเศษดิน และหินร่วงหล่นตกสู่พื้นถนนได้ด้วย ในประเด็นนี้กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ จำนวน 82 ราย หรือร้อยละ 68.3 มีความเห็นว่าประชาชนให้ความร่วมมือมากที่สุด รองลงมาจำนวน 13 ราย หรือร้อยละ 15.0 เห็นว่าให้ความร่วมมือน้อย

2. ประชาชนไม่ปิดป้ายโฆษณาตามสถานที่สาธารณะ เช่น เสาไฟฟ้า ตู้โทรศัพท์ เพราะจะ

ทำให้เทศบาลเมืองเชียงใหม่สกปรกและไม่น่าดู จะเห็นว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าประชาชนให้ความร่วมมือในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มาก คิดเป็นร้อยละ 52.0 และ 49.0 ตามลำดับ

3. เจ้าของตลาดสดทำความสะอาดอย่างถูกวิธีและจัดระเบียบแผงขายสินค้าอยู่เสมอ ส่งผลให้ปริมาณขยะกระจายออกนอกตลาดน้อยลง ในประเด็นนี้กลุ่มประชากรร้อยละ 56 มีความเห็นว่าประชาชนให้ความร่วมมือในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ร้อยละ 35.8 เห็นว่าให้ความร่วมมือมากที่สุด

4. หัวหน้าครัวเรือนประสานความร่วมมือไปยังเทศบาล ขอถังขยะเพิ่มเพื่อรองรับขยะที่คัดแยกเป็นขยะเปียกขยะแห้งลงถังให้เทศบาลนำไปบำบัดต่อไป ในประเด็นนี้ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 54.2 เห็นว่าประชาชนให้ความร่วมมือในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ร่วมมือในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 23.3

5. เทศบาลแก้ไขปัญหาความสะอาดในเขตเทศบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยความร่วมมือของประชาชน พบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.7 เห็นว่าประชาชนร่วมมือในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 24.2 เห็นว่าร่วมมือปานกลาง

6. ประชาชนรู้ถึงคุณค่าของสถานที่สำคัญต่าง ๆ จึงร่วมมือกันดูแลปกป้องให้อยู่ในสภาพที่ดี จะเห็นได้ว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่เห็นว่าประชาชนให้ความร่วมมือในประเด็นนี้มากที่สุด รองลงมาคือ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.7 และ 35.8 ตามลำดับ

7. ประชาชนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ ที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองโดยเคร่งครัด ในประเด็นนี้ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าประชาชนร่วมมือมากที่สุด รองลงมาคือ มาก คิดเป็นร้อยละ 52.5 และ 37.5 ตามลำดับ

8. ที่ผ่านมามีประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงการรักษาความสะอาดในเขตเทศบาลอยู่เสมอ สำหรับประเด็นนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 47.5 เห็นว่าประชาชนให้ความร่วมมือในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 34.2 เห็นว่าร่วมมือในระดับปานกลาง

9. พ่อค้าแม่ค้าที่เปิดร้านจำหน่ายสินค้าในงานฤดูหนาวประจำปี ต่างช่วยเก็บกวาดขยะมูลฝอย ในบริเวณร้านของตนเองเป็นอย่างดีเมื่อเสร็จงาน จะเห็นว่าในประเด็นการให้ความร่วมมือด้านนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 44.2 เห็นว่าให้ความร่วมมือในระดับมากที่สุด รองลงมา คือร้อยละ 24.2 เห็นว่าให้ความร่วมมือน้อย

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือของประชาชน ในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ

รายการ	ระดับความร่วมมือ	
	$\bar{X}$	SD
1. เจ้าของรถบรรทุกขนาดใหญ่ไม่นำรถมาวิ่งในเขตเทศบาล นอกจากลดปัญหาการติด ควันพิชแล้ว ยังช่วยมิให้เศษดิน หินตกสู่พื้นถนน	4.27	1.15
2. ประชาชนไม่ปิดป้ายโฆษณาตามสถานที่สาธารณะ เช่น เสาไฟฟ้า ตู้โทรศัพท์ เพราะจะทำให้เทศบาลเมืองเชียงใหม่สกปรกและไม่น่าดู	4.28	0.72
3. เจ้าของตลาดสดทำความสะอาดอย่างถูกวิธีและจัดระเบียบแผงขายสินค้าอยู่เสมอ ส่งผลให้ปริมาณขยะกระจายออกนอกตลาดน้อยลง	4.04	1.03
4. หัวหน้าครัวเรือนประสานความร่วมมือไปยังเทศบาล ขอถังขยะเพิ่มเพื่อรองรับขยะที่คัดแยกเป็นขยะเปียกขยะแห้งลงถังให้เทศบาลนำไปบำบัดต่อไป	3.39	0.89
5. เทศบาลแก้ไขปัญหาความสะอาดในเขตเทศบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือของประชาชน	3.65	0.96
6. ประชาชนรู้ถึงคุณค่าของสถานที่สำคัญต่าง ๆ จึงร่วมมือกันดูแลปกป้องให้อยู่ในสภาพที่ดี	3.97	1.17
7. ประชาชนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ ที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง โดยเคร่งครัด	4.38	0.80
8. ที่ผ่านมามีประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงการรักษาความสะอาดในเขตเทศบาลอยู่เสมอ	3.25	0.85
9. พ่อค้าแม่ค้าที่เปิดร้านจำหน่ายสินค้าในงานฤดูหนาวประจำปี ต่างช่วยเก็บกวาดขยะมูลฝอย ในบริเวณร้านของตนเองเป็นอย่างดีเมื่อเสร็จงาน	3.20	1.15
ค่าเฉลี่ย	3.83	0.97

จากตารางที่ 20 แสดงถึงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มประชากร เกี่ยวกับการให้ความร่วมมือของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ จากการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบกับเกณฑ์การแบ่งระดับการให้ความร่วมมือของประชาชน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มประชากร ($\bar{X}$) พบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นว่าประชาชนให้ความร่วมมือในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21 - 5.00$) รองลงมาคือ ให้ความร่วมมือในระดับมาก ($\bar{X} = 3.41 - 4.20$) และปานกลาง ($\bar{X} = 2.61 - 3.40$) ตามลำดับ สามารถจำแนกได้ดังนี้

การให้ความร่วมมือที่กลุ่มประชากรเห็นว่า ประชาชนให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎหมาย และเทศบัญญัติในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประชาชนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ ที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองโดยเคร่งครัด ($\bar{X} = 4.38$) ต่อมา ได้แก่ ประชาชนให้ความร่วมมือโดยไม่ปิดป้ายโฆษณาตามสถานที่สาธารณะ เช่น เสาไฟฟ้า ตู้โทรศัพท์ เพราะจะทำให้เทศบาลเมืองเชียงใหม่สกปรกและไม่น่าดู ($\bar{X} = 4.28$) นอกจากนี้เจ้าของรถบรรทุกขนาดใหญ่ไม่นำรถมาวิ่งในเขตเทศบาล นอกจากลดปัญหาจราจรติด ควันพิษแล้ว ยังช่วยป้องกันมิให้เศษดิน/หินร่วงหล่นลงสู่พื้นถนนได้ ($\bar{X} = 4.27$)

จากการให้ความร่วมมือของประชาชนข้างต้น จะสังเกตได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นการร่วมมือด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ อันเกิดจากการเคารพหรือเกรงกลัวกฎหมายมากกว่า ขณะที่การให้ความร่วมมือที่เกิดจากความสำนึก หรือการตระหนักในการรักษาความสะอาดค่อนข้างมีน้อย

ประเด็นที่กลุ่มประชากรเห็นว่าประชาชนให้ความร่วมมือในระดับมาก ได้แก่ เจ้าของตลาดสดทำความสะอาดอย่างถูกรวิธีและจัดระเบียบแผงขายสินค้าอยู่เสมอ ส่งผลให้ปริมาณขยะกระจายออกนอกตลาดน้อยลง ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมาคือประชาชนรู้ถึงคุณค่าของสถานที่สำคัญต่าง ๆ จึงร่วมมือกันดูแลปกป้องให้อยู่ในสภาพที่ดี ($\bar{X} = 3.97$) และประเด็นต่อมา คือ เทศบาลแก้ไขปัญหาความสะอาดในเขตเทศบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือของประชาชน ($\bar{X} = 3.65$)

จะเห็นการให้ความร่วมมือของประชาชนในประเด็นดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่เป็นความร่วมมือที่เกิดจากความสำนึกหรือตระหนักในการรักษาความสะอาดเป็นสำคัญ

ส่วนประเด็นที่กลุ่มประชากรเห็นว่าประชาชนให้ความร่วมมือในระดับปานกลาง ประกอบด้วย หัวหน้าครัวเรือนประสานความร่วมมือไปยังเทศบาลเพื่อขอถังขยะเพิ่ม สำหรับรองรับขยะที่คัดแยกออกเป็นขยะเปียก ขยะแห้ง และทิ้งลงถังให้เทศบาลนำไปบำบัดต่อไป ($\bar{X} = 3.39$) ประเด็นต่อมาคือ ในช่วงที่ผ่านมาประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเสนอแนะแนวทาง เพื่อปรับปรุงการรักษาความสะอาดในเขตเทศบาลอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.25$) และพ่อค้าแม่ค้าที่เปิดร้านจำหน่ายสินค้าในงานฤดูหนาวประจำปี ต่างช่วยเก็บกวาดขยะมูลฝอย ในบริเวณร้านของตนเองเป็นอย่างดีเมื่อเสร็จงาน ($\bar{X} = 3.20$)

สำหรับการให้ความร่วมมือในส่วนนี้จะสังเกตได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นการร่วมมือในด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายและเทศบัญญัติ

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโดยรวม จากค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเท่ากับ 3.83 จึงกล่าวได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติในด้านการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง อยู่ในระดับมาก และส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ที่คล้ายคลึง หรือใกล้เคียงกัน (ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.97)

4.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มประชากร และเจ้าหน้าที่เทศบาลทั้ง 4 แขวง

การศึกษาครั้งนี้ได้เปิดโอกาสให้กลุ่มประชากรได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งจำแนกและสรุปได้ดังนี้

1) ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้กฎหมายและเทศบัญญัติ ในการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1.1 การให้ความร่วมมือของประชาชนในการปฏิบัติตามกฎหมายและเทศบัญญัติ

- โดยภาพรวมแล้วที่ผ่านมาประชาชนไม่มีความเกรงกลัวในบทลงโทษ และความไม่ค่อยเข้มงวดในการสอดส่องดูแลของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอัตรากำลังน้อย

- ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบถึงกฎหมาย พระราชบัญญัติ และเทศบัญญัตินครเชียงใหม่ ที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และใช้เป็นแนวทางในการร่วมมือปฏิบัติเรื่องการรักษาความสะอาดต่อไป

- จัดอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมายและเทศบัญญัติฯ ให้แก่ประชาชน

- สร้างมาตรฐานจิตสำนึกใหม่ให้แก่ประชาชน โดยปลูกสร้างจิตสำนึกที่ดีและถูกต้องในด้านการรักษาความสะอาด และมีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการรักษาความสะอาดเริ่มจากในครัวเรือนของตนแล้วขยายออกสู่สังคมภายนอกให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

1.2 กระบวนการบังคับใช้กฎหมายและเทศบัญญัติ

- ควรใช้วิธีว่ากล่าวตักเตือน หรือแจ้งให้ทราบ รวมทั้งใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเข้มงวด จริงจังกับผู้กระทำผิด เช่น การจับ หรือระวางโทษปรับหนักขึ้น

- ควรชัดเจนและลงโทษผู้ฝ่าฝืนหรือกระทำผิดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้กระทำผิดเกรงกลัวกฎหมาย ทั้งเป็นตัวอย่างและป้องกันมิให้ผู้อื่นฝ่าฝืนหรือกระทำผิดตามไปด้วย

- กำหนดบทลงโทษที่เด็ดขาดมากขึ้น

- นำข้อบัญญัติทางกฎหมายและเทศบัญญัติมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม

- ขั้นตอนตามกฎหมายมีความเหมาะสมแล้ว แต่สภาพบังคับใช้ตามความเป็นจริง

มีความยุ่งยากในทางปฏิบัติมาก เพราะส่วนใหญ่ประชาชนมักอ้างว่ามีฐานะยากจน ถูกรังแก และมองว่าเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเป็นผู้รังแก ไม่มีคุณธรรม เป็นต้น ขณะที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานก็รู้สึกอึดอัดและลำบากใจ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปรับปรุงเทศบัญญัติให้มีความเหมาะสมรัดกุมยิ่งขึ้น

2) แนวทางแก้ไขปัญหาเรื่องความสะอาดของบ้านเมือง ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1. จัดตั้งประชาคมเพื่อดูแลด้านนี้โดยเฉพาะ และแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ เช่น แบ่งตาม

ถนน แบ่งออกเป็นเขต (Zone)

2. ใช้มาตรการให้รางวัล มอบประกาศนียบัตร ประกาศเกียรติคุณ ฐานะเป็นพลเมืองดีเด่นแก่ผู้ให้ความร่วมมือกับเทศบาล เป็นผู้ปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาล ขณะเดียวกันก็ใช้มาตรการลงโทษผู้ฝ่าฝืนอย่างจริงจังและเหมาะสมกับลักษณะการกระทำผิด

3. ออกหน่วยเคลื่อนที่เพื่อโน้มน้าว ชักชวน หรือชักจูงให้ประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ให้ช่วยกันรักษาความสะอาดโดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้ทราบและเข้าใจถึงข้อดีของการรักษาความสะอาด

4. ขอความร่วมมือประชาชนทุกคน ให้ร่วมมือกันช่วยรักษาความสะอาด คัดแยกขยะเปียกขยะแห้งใส่ถุงดำก่อนทิ้ง และมีที่รองรับขยะที่มีฝาปิดมิดชิด เพื่อให้ขยะปลิวกระจายสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก

5. ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างอิสระเสรีในการกำหนดทิศทาง กำหนดแผนงาน การรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ร่วมกับเทศบาล นครเชียงใหม่ เพราะที่ผ่านมายังให้ความร่วมมือค่อนข้างน้อยในการเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง

3) ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการใช้กฎหมายและเทศบัญญัติในการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1. เทศบาลต้องพัฒนาการจัดการ และตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากรเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างจริงจังและทั่วถึงเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพให้สูงขึ้น

2. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังต่อเนื่อง และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง เข้มงวด และอดทน

3. เทศบาลจะต้องเครื่องมืออุปกรณ์ให้เจ้าหน้าที่อย่างเพียงพอ